

HET STENEN HUIS

DOCENTENHANDLEIDING

INTRODUCTIE

Lesduur: 60 minuten

Je kunt er ook voor kiezen om losse onderdelen van deze les te geven.

❖ Leerdoelen

- Leerlingen kunnen beschrijven hoe de Limes functioneerde als ontmoetingsplaats voor verschillende culturen en volkeren, waardoor migratie en culturele uitwisseling plaatsvond.
- Leerlingen begrijpen dat archeologie de studie is van oude culturen door middel van het onderzoeken van overblijfselen die in de grond worden gevonden.

★ Benodigdheden

- Het boek ***Stromend door de tijd***
- Geprinte werkbladen
- Scharen
- Lijm
- Potloden/stiften
- [Video - Wat is de Romeinse Limes?](#)

► Lees blz 21 t/m 24 t/m de zin:
'Maar toch ook wel een beetje lief.'

Benieuwd naar het hele verhaal?
Het totale verhaal voorlezen kan natuurlijk ook.
Of laat het de leerlingen zelf lezen.

► Bespreek na het lezen het verhaal klassikaal met behulp van deze vragen:

- Waarom was het stenen huis zo bijzonder in die tijd?
- Hoe verschilde het leven van Milus' familie van dat van Wina's familie?
- Hoe verschilt het leven in dit verhaal van ons leven nu?
- Welke dingen zijn anders?
- Als jij in de tijd van het verhaal had geleefd, wat zou je dan het liefst willen doen: op de boerderij werken zoals Alard of op reis gaan zoals Milus?

HET STENEN HUIS

DOCENTENHANDLEIDING

ACHTERGROND INFO

>> Hoe zat het?

Vertel (na het bespreken van het verhaal), over de Limes, over de Romeinen en de culturele uitwisseling via de Limes. Gebruik hierbij de bijbehorende **digiboard-presentatie**.

> De Romeinse tijd

Iets meer dan 2000 jaar geleden werd het gebied dat wij nu Nederland noemen deel van het enorme Romeinse Rijk, dat zich uitstreckte van Engeland tot aan Syrië. De Germanen die in het gebied woonden wat wij kennen als Nederland, gebruikten voor de komst van de Romeinen geen alfabet. De Romeinen introduceerden onze huidige letters en de Latijnse taal in dit gebied. We spreken vanaf dan ook niet meer van de prehistorie in Nederland. We zijn aangekomen in de Romeinse tijd!

> De Limes

Het huidige Nederland lag op een belangrijke plaats in het Romeinse Rijk. De Rijn, die midden in ons land stroomt, gebruikten de Romeinen als grens en die noemden ze 'limes'. Om die **grens** te bewaken, bouwden ze allerlei forten en wachttorens. Dit was nodig omdat de mensen die boven de rivier woonden zo nu en dan plundertochten begonnen.

> Romeinse cultuur

Tegelijk was deze grens ook een plek waar Romeinen en lokale stammen elkaar ontmoetten. Hierdoor ontstond een uitwisseling van spullen, ideeën (en geloven) en rituelen. Langs de limes kwamen handelsposten waar wijn, olijfolie en aardewerk ons land binnenkwamen. De Romeinen exporteerden bijvoorbeeld huiden, barnsteen en mensen naar het Romeinse Rijk.

> Vervoer / materialen

De Romeinen maakten graag gebruik van alles wat deze omgeving te bieden had. Zo bouwden ze villa's, waar ze grote hoeveelheden graan omheen verbouwden. Daarnaast legden ze wegen en kanalen aan tussen de forten, wat handig was voor de soldaten om heen en weer te reizen. Ook de handel ging hierdoor makkelijker.

Door overblijfselen en gevonden spullen in de grond te onderzoeken, hebben we veel kennis over deze tijd.

HET STENEN HUIS DOCENTENHANDLEIDING

OPDRACHTEN

WERKBLAD

1 AB

20 min **OPDRACHT 1 UITLEG**

Vind de namen van de objecten

- Deel de 2 werkbladen bij opdracht 1 uit.
- Laat de leerlingen in duo's of groepjes uitzoeken wat er te zien is op de plaatjes rondom de boot (werkblad 1A). Op werkblad 1B staan alle mogelijkheden weergegeven.
- De leerlingen schrijven bij elk plaatje wat ze denken dat het is.
- Bespreek hierna de juiste antwoorden.

ANTWOORDEN

Altaar van Hurstrge

Wrijfschaal

Amfoor

Wijnzeef

Garum

Luxe aardewerk

Altaar van Iseneucaega

Frissi aardewerk

Balsamarium

Paarden van de Bataven

WERKBLAD

2

OPDRACHT 2 UITLEG

Schrijf een elfje

- Deel het Werkblad Opdracht 2 uit. Hierop maken leerlingen een elfje. In deze opdracht verwerken ze de opgedane kennis.
- Leg met behulp van het werkblad uit hoe je een elfje maakt. Maak er eventueel eerst een samen met de klas.
- Laat leerlingen (in ieder geval) drie elfjes maken.
- Laat leerlingen hun elfje voorlezen in groepjes of aan de klas.

